

Chemarea

Tinerimei Române

ABONAMENT ANUAL:

Pe un an.....Lei 180—
Pe un jumătate an.....Lei 100—
Autorități și instituțiuni.....Lei 500—
In streinătate dublu.

**ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC
LA ADMINISTRAȚIA ZIARULUI
CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 36**

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Cluj, Strada Regina Maria Nr. 36. — Telefon: 7-69

Guvernul de personalități

Discuția în jurul ideii guvernului de personalități, a ajuns ca în ultima săptămână, să precepe întreaga presă de toate nuanțele. S'ar părea că suntem în fața unui fenomen de actualitate sau cel puțin de un interes deosebit pentru viața noastră de stat. Or judecând obiectiv, situația este cu totul alta, iar singura explicație că întreaga presă s'a ocupat de această temă, este chiar neactualitatea ei și temeritatea de a o aduce în discuție, chiar atunci când țara întreagă, necesitatea de consolidare și de muncă asiduă reclamă cea mai perfectă liniște, în însuși interesul zilei de mâine și al viitorului nostru.

Intr'adevăr chestiuni importante, ccarri atât intern cât și extern, formau punctele nevralgice în judecarea situației politice a țării noastre, au fost în mod fericit rezolvate în ultimile luni.

Chestiunea Restaurației, care sub raport intern forma un punct de luptă, un motiv de agitație menite să mențină neliniștea, nesiguranța și lipsa de autoritate dinastică, iar sub raport extern, era un punct de întrebare, a cărui rezolvire, nimeni nu știa în străinătate, dacă nu va fi ocaziunea unui război civil. Iși poate oricine închipui cu ce ochi privea streinătatea această eventualitate, când suntem vecini cu Rușii. Rezolvarea acestei esențiale probleme de stat, fără zguduiri, într'un entuziasm unanim, a stârnit admirația streinătății, dovedindu-se odată mai mult spiritul de ordine, disciplina națională și instinctul superior politic al masselor românești.

Pe terenul economic, chiar prin faptul Restaurației, s'a înlăturat orice posibilitate de sabotări de awertismente lipsite de orice preocupare a intereselor țării, făcute de singurul partid, care mai conta în fața streinătății, partidul liberal. Siguranța angajamentelor noastre economice, nu mai putea fi de nimeni atacată iar rezolvarea problemelor de acest fel, era în dependență numai de conjuncturile internaționale și de garanțiile ce puteam oferi.

Pe teren politic, problema constituționalismului real, a fost dea-

semeni sincer și fundamental rezolvată, prin chiar venirea partidului național în fruntea statului. Toate semnele au fost, că guvernarea țării a scăpat sforilor oculte, că interesele camarilei nu se mai pot suprapune intereselor țării și că orice guvernare va urma într'adevăr nu numai din mila lui Dumnezeu ci conform voinței naționale.

Restabilită odată siguranța monarhiei și autoritatea dinastică asigurate bazele de colaborare fără rezerve și fără teamă cu capitalul străin, intronate normele constituționale de guvernare a statului, România noastră a câștigat în prestigiu înăuntru și în afară și a trecut peste pragul consolidării în problemele fundamentale a vieții de stat.

Este însă o dureroasă fatalitate, că răul, conștient sau inconștient, — nu importă — nu poate dispărea din viața noastră publică.

A trebuit să dispară sabotorul Vintilă Brătianu, pentru ca sabotorii inconștienți ai vieții noastre publice, să apară sub altă flamură, dar cu aceleași efecte posibile. Prin flatarea „guvernelor de personalități“ impersonalii cu crederul ros de ranchiune sau ambiții nemărturisite, caută să demonstreze din nou străinătății că o siguranță politică nu poate fi în țara românească, că viața noastră constituțională e pe ducă. Căci oricât s'ar strădui să demonstreze contrarul — și nu-i vorba, nu prea se străduesc — aceasta este semnificația „guvernelor de personalități“ sau îndeosebi „personale“

cum s'a spus la început.

Guverne personale sau de personalități, înseamnă dictatura pe față. O dictatură înseamnă înlăturarea Constituției, actul fundamental al vieții noastre de Stat, înseamnă cel mai sigur început al hazardului și în același timp înseamnă rezerva absolută, pe cel puțin câțiva ani, a tuturor statelor europene din colaborarea economică necesară nouă.

Ceeace se petrece cu fluturarea inconștientă a noilor teorii și îndeosebi *modul cum* se acreditează valoarea lor politică, este un atac îndreptat direct în contra tuturor așezămintelor politice și constituționale ale vieții noastre de stat. Orice strien chiar dacă ar fi fost hotărât să intre în legături de colaborare cu noi, astăzi va trebui să stea în rezervă, să aștepte soluționarea și a acestei noi „probleme“ pentru a vedea dacă e sau nu momentul siguranței sale și a banului lui, de a lucra aci. Nimeni nu e obligat să știe că inconștiența ridicată la valoare de dogmă își face nebunaticile-i salturi în discreditarea condamnilă a stărilor din țara noastră și a vieții noastre publice.

Tentativa unei odioase crime în contra vieții de stat, se săvârșește de un număr de inconștienți. Se acreditează din nou prezența unor vulcani în erupție în adâncurile vieții noastre politice.

Semnalăm această tentativă. Pentru că odată și odată, vinovații tot vor trebui pedepsiți.

* *

DESROBITORI ȘI DESROBIȚI

Proaspătul mareșal al României Mari, d. Alexandru Averescu și-a permis, ca să clasifice fii acestei țări, în două părți, după criterii proprii: în dezrobitori și dezrobiți.

Incălcând drepturile consfințite prin Constituție care nu cunoaște astfel de selecționări și clasificări, d. Averescu, își permite ca printr'o revoltătoare inconștientă se insulte fii provinciilor unite cu Patria-mamă, cari nici odată n'au simțit în vinele lor sânge de rob,

și cari au un trecut de oameni și fapte glorioase.

Pe lângă o totală necunoștință a trecutului nostru d. Averescu, face jocul meschin al dușmanilor neamului românesc.

Să știe atât d-sa, cât și dușmanii din afară ai Patriei, că n'vinele noastre niciodată n'a curs sânge de rob, am dovedit'o cu trecutul istoric al provinciilor unite, și o vom dovedi ori când va fi nevoie.

„Chemarea“.

Ezpoziția dela Poznan

Reputația României peste granițe, n'a strălucit cătuși de puțin sub ministeriatul de externe al d-lui Duca. În afară de discursurile pomădate ale diamandștilor și inspecției consulare ale rădoilor, cari se țineau sciau de urmele prințului Carol, azi M. S. Regele Carol II, guvernării de ieri mai excelau în streinătate printr'o strălucitoare absență sau printr'o mediocră reprezentare pela diverse întâlniri internaționale. Brătianii mai străluciau prin trântiri de uși — costul Banatului pierdut — și printr'un regim intern dictatorial, artificial și refractar capitolului strein.

Se înțelege această ilustră reputație a țării noastre trebuia totuși să coste bani. Putem afirma că mult mai mulți decât azi, când această reputație e de altă natură.

Ce a făcut guvernul actual pentru a ne reabilita în fața streinătății și a ne crea o altă reputație, conformă cu sufletul neamului nostru bun, îngăduitor și cinstit?

În primul rând a abrogat întreaga legiuire economică vintilistă, xenofobă și oarbă care ne-a izolat în adevărate ziduri chinezești de celelalte țări ale Europei, aducându-ne criza economică de care pătimim și azi.

A deschis astfel drum larg capitalurilor streine prin diversele contracte încheiate în streinătate și mai ales prin împrumutul de stabilizare, care marchează o epocă de altă metodă financiară în viața gospodărească a statului fericit contradictorie cu cea vintilistă.

Al doilea. A CREAT (căci înainte nu există) o harnică propagandă în streinătate, prin o infaziune de sânge infiltrată legațiilor și ambasadelor noastre și prin fixarea altor norme de comportare a reprezentanților noștri. Cele mai bune cărți din literatura noastră au fost traduse în italiane, iar la expoziție de artă românească din Olanda România a ieșit izbitor în evidență.

Cea mai recentă biruință a noii noastre propagande peste granițe, care ne-a reabilitat definitiv de batjocura trecutului, înfățișându-ne în postura reală, de ceeace suntem și ceeace putem, este expoziția internațională de turism și căi de comunicație dela Poznan.

Iată ce scrie presa polonă:

Kurjer: Warszawski: „e greu să nu recunoști înălțimea pavilionului românesc asupra întregii expoziții turistice“.

Dziennik Poznanski: „pavilionul român a făcut cea mai bună impresie probând prin aceasta că e cel mai original și cel mai artistic. Trebuie deasemena să menționăm că Româ-

(Continuare pe pag. 11.)

Cum se explică deficitele Operei din Cluj

V.

Din cele spuse până acum de noi rezultă că Opera are nevoie de o strașnică fortificare a prestigiului ei, în afară; Dar nu mai puțin și înăuntru, căci după cât știm noi autoritatea conducerii nu e prea impresionantă între pereții Operei.

S'a resimțit foarte mult lipsa de energie a conducătorilor. Suntem în posesiunea unor informațiuni, pe care ne vine greu considerând respectul ce purtăm [cu toată critica ce ne permitem a face în mod desinteresat și numai pentru reabilitarea noțiunii de artă] conducătorilor Operei, după care informațiuni unui artiști i-și permit un ton și o atitudine extrem de îndrăzneță și necuviincioasă la adresa superiorilor. La urma urmelor ne-ar putea întreba cineva: ce are arta și ce avem noi cu asta? Avem aceea că ea — lipsa de energie a conducerei deoparte iar de alta atitudinea nepermise ale personalului — publicul o îndetifică vrând ne vrând din spectacole. La orice caz le simte. S'ar zice că între personal ar băntui o așa zisă anarhie de jos în sus. Biată artă!

Pentru a fi bine înțeles, ținem să remarcăm că e una să fii autoritar, energic și alta e să fii omul pumnului în masă. De-altfel între artiștii Operei sunt bine câțiva inși și bine câteva inse cari și care nu suferă de loc de o hipertrofie de modestie, din contră cele mai blânde și bine intenționate critici îi indispuce, desigur că și pentru că poate în „familie“ nu li se face un bilanț sincer al slăbiciunilor și meritelor, dacă din capul locului au merite. Cel ce scrie aceste rânduri a avut plăcerea să se edifice asupra rostului criticii. (Era în Apus cu un artist criticat sever și cu cel ce l-a criticat. Era un deliciu să ascuți pe „inculpat“ cu câtă modestie justifica pretensele defecte critizate și cât de recunoscător i-a fost criticului, pentru că a contribuit la rafinarea și perfecționarea artei sale). Cei mai mulți artiști din Cluj însă înlocuesc această manieră delicată cu o

mormăială indecentă sub nas la adresa criticului.

Și vai Doamne câtă critică nu ar încapa pe ei.

Baletul, atât de strâns împletit în viața Operei, durere, parcă pe întrecute s'a nuzit să fie mai slab ca orice ramură dela Operă. Noi nu spunem că prima balerină nu știe dansa, dar nici că n'ar putea dansa mai bine, dar tragem la îndoială calitatea ei de maestră de balet. Felul în care s'a prezentat baletul în stagiunea trecută, ne-ar îndreptăți să fim chiar cu mult mai severi în aprecieri, decât cum suntem. Dar poate că și opera își are partea ei de vinovăție pentru că eventual n'a dat posibilitate celor chemați a conduce baletul, ca prin un contact mai strâns cu țările, unde această artă nobilă e mai dezvoltată, să se inspire, să se perfecționeze și să localizeze. E adevărat și aceea pe de altă parte că nu trebuie să vezi nu știu ce balet cu renume mondial pentru ca să înțelegi că este respingător să vezi dansatoare cu ciorapi rupți cu firele trase la ciorapi și picioare goale între ciorapul lung și îmbrăcămintea strict necesară. Nu e plăcut publicului să vadă dansuri lipsite de ritmuri, dansatoare a căror principală preocupare e, să-și dreagă în permanență îmbrăcămintea, nu-i convine deloc să înghită buna sau rea dispoziție a dansatoarelor ce ele au manifestat nu odată fără nici o jenă și în mod absolut patriarhal să nu zicem altfel. Coeziunea a lipsit așa de mult la balet încât mai repede credeai că asisti, din întâmplare, la o școală de dans, decât la o producție artistică a baletului de pe prima scenă artistică a Ardealului. Credem că nobilitatea baletului cu elemente noi și care își stimmează mai mult calitatea de baletistă pe scena Operei din Cluj, ar fi binevenită.

Am spus — și vom mai spune — lucrurilor pe nume. N'am ascuns nici un gând al nostru, n'am menajat pe nimeni dacă noi odată l-am aflat vinovat chiar când unul sau altul ni-e prieten în viața particulară. N'am cruțat pentru că nu admitem ca Opera din Cluj, care în ochii noștri e un puternic focar de propagare a culturii, să suferă și să se reducă din motive de considerațiuni prietenești ori altele asemenea.

Opera din Cluj trebuie ridicată cu orice preț la un nivel adevărat artistic. În acest scop, ca prin pas noi ne-am luat osteneala de a face o critică, poate severă câteodată dar sinceră întotdeauna. Rândul — acum — e al conducerii, care fiind cont și de a'irmațiunile noastre să îndrepte relele, fără zăbovire.

Repetăm. Opera din Cluj trebuie ridicată la nivelul artistic al Operelor, din lume; dacă aceasta nu se poate ori, nu s'ar voi; atunci mai repede să-i închidem porțile. Până a ajunge aici însă, se mai poate face multe acțiuni de salvare. Cei chemați... să nu piardă nici un moment, căci până la redeschidere nu mai e decât puțină vreme; iar glasul nostru, deschisă odată stagiunea nu va cunoaște nici un pianissimo al nici unor considerațiuni care nu ar fi de ordin artistic.

O spunem aceasta, acum, cu anticipare, pentru că să nu fim judecați apoi. Opera din Cluj de a cărei soarte suntem îngrijorați a intrat în sfera preocupărilor noastre imediate și noi nu vom ceda până nu facem din ea ceea ce poate și trebuie să fie: *intr'adevăr, prima scenă românească (!) din Ardeal.* — Românească. Scenă. Prima.

(— Vom continua —)

Ziar săptămânal caută administrator profesionist
Oferte la Administrația ziarului nostru.

BAZIL G. G. G. G.

Forța morală în politică

Din arsenalul calculilor politici în fiecare zi es la iveală preziceri de tot felul, cari de cari mai extravagante. Bazat pe afirmațiile foarte categorice ale cutărui personaj politic autorizat, sau exaltat de manifestele unui partid matematicianul politic, ziaristul de profesie, face mereu la calculi, cari probabil se vor realiza în viitorul apropiat, creiază cu aceeași probabilitate date fixe la cari schimbări inevitabile vor avea loc.

Astfel a doua zi după venirea la putere a partidului dela guvern, oracoli liberali dela „Ordinea“ și „Viitorul“ îi preziceau deja căderea. Pentru cine nu cunoaște evoluția cea urmat-o irezistibilă politica românească în ultimii zece ani aceste preziceri puteau fi luate în serios. Nu știau acești oracoli și nici nu erau capabili să știe, că în afară de ceea ce se numește calcul, în politică conduce și un alt factor mult mai important, factorul moral, care canstiteue substratul principiului de conducere al partidului național-țărănesc.

Inarmat cu forța morală timp de un deceniu acest partid a săpat sub pedestalul partidelor de guvernământ, cari dețineau puterea datorită

unor calculi machiavelici, neținând cont de voința unui popor ce-și cerea dreptul la viață. Partidul d-lui Maniu deținătorul celei mai teribile arme, n'a făcut decât să aștepte neclintit căderea fatală a partidului liberal și a rânșilor lor averescanii. Țăranul român cu același instinct, care la ajutat veacuri de-arândul, a simțit meritul vremii, făcându-se apărătorul moralității în stat alături de partidul național-țărănesc. Nici machinăriile de culise ale liberalilor, nici ditirambele perimate ale demagogiei d-lui Goga sau exagerările grosolane ale unui șef de partid fără partizani, nu l-au putut converti dela drumul drept.

Azi după aproape doi ani de guvernare național-țărănistă entuziasmul și devotamentul țăranului n'a scăzut pentru acest partid și aceasta numai datorită onestității politice pe care actualul guvern a inaugurat-o la conducerea statului.

Aceste sunt realități cari stau deasupra calculilor politice efemeri, realități dirigate de forțe mai mari, mai adânci și mai durabile, nutrite de un popor. Care în ceasul ultim al deznădejții a știut să-și impună voința salvându-se.

INȘTIINȚARE.

Se aduce la cunoștința tuturor că au început înscrierile la școala de *Comptabilitate și educație cooperativă din Luduș*, cu raza de activitate în tot Ardealul.

Doritorii vor înainta direct, sau prin Unitățile cooperative locale, Direcțiunii școlii, cererea de înscriere, cu taxa de înscriere de Lei 200 (două sute), însoțită de următoarele acte:

1. Un Proces-Verbal încheiat de Consiliul de administrație al Băncii Populare sau Cooperative, pentru recomandarea elevului la școală.

2. Un Certificat de absolvire a unui gimnaziu, școli elementare sau inferioare de comerț, școli inferioare de agricultură, 4 clase normale, seminariile, sau cel puțin cursul primar complet (7 clase), dar cu recomandăția specială a Dirigintelui școlii locale și numai pentru completarea locurilor vacante.

3. Actul de naștere, prin care se arată că tânărul are vârsta de cel puțin 15 ani împliniți.

4. Un Certificat de naționalitate, eliberat de Primăria comunei respective.

5. Un Certificat de bună purtare, eliberat de școala pe care a absolvit-o sau pe Primăria comunei unde domiciliază.

Durata cursurilor este de 2 ani și 6 luni:

a) Cursurile teoretice în 2 ani consecutivi.
b) cursurile practice la societățile cooperative care au recomandat elevul la școală: de 2 și jum. luni în vacanța mare dintre anul I și II de studii (15 Iulie—1 Oct.) și de 6 luni după absolvirea cursurilor teoretice, până la 1 Februarie al fiecărui an, când urmează să depună examenul de Diplomă.

Absolvenții școlii cu Diplomă, fac stagiul militar cu termen redus la 1 an, la Școala de subofițeri. Înscrierile se fac până în ziua de 20 Septembrie 1930, urmând ca în ziua de 25 Septembrie să se țină examenul de admitere, care va consta din Aritmetică, Scriere, Cetire și Limba Română.

Elevii admiși sunt întreținuți în Internatul școlii și vor plăti următoarele taxe: pentru hrană 8.100 lei anual, plătită în 2 sau 3 rate, după caz; 200 lei taxa de cauziune; 200 lei taxa pentru veselă și lei 1.500 taxa primă pentru cărți și requizite școlare, ce se vor procura prin cooperativa școlară de către elevi.

Orice informații se pot cere dela Direcțiunea susnumitei școli, care trimite și formularele necesare de înscriere.

DIRECȚIUNEA.

Administrația județului Turda
S rviul Administrativ

No. Eș. 7848—1930 A.

Publicațiune de concurs

În conformitate cu dispozițiile art. 78 din Regulamentul Statutului funcționarilor publici se publică concurs pentru ocuparea postului retribuit cu salariu lunar brut de lei 6200, corespunzător gradului de sub-șef de birou, devenit vacant la Administrația județului Turda, și pentru alte posturi, cari eventual vor deveni vacante prin complectarea acestui post. Cei ce doresc a ocupa acest post vor înainta cererile lor Administrației județului Turda până la data de 15 August a. c. însoțite de următoarele acte: 1. Extras după actul de naștere. 2. Certificat de naționalitate. 3. Certificat școlar (certificatul de absolvire al liceului sau a unei școli superioare de specialitate). 4. Certificat de sănătate. 5. Certificat de bună purtare. 6. Certificat de trecerea examenului de capacitate. 7. Declarație de limbile ce cunoaște. 8. Dovadă de satisfacerea serviciului militar.

Postulanții cari ocupă vre-o funcțiune publică își vor înainta cererile prin intermediul autorității de care depinde, cu referințe din partea șefilor erarhici.

Turda, la 22 Iulie 1930.

Preș. deleg. cons. jud.:
(Indescifrabil)

1901 Șeful Serv. adm.: (Indescifrabil).

Administrația județului Cluj

No. 8645—1930

Publicațiune de licitație

Se publică licitație publică pe ziua de 26 August 1930:

a) Pentru reconstruirea podului No. 35 pe șoseaua Huedin-Zimboru.

b) Pentru repararea podurilor pe șoseaua județeană Huedin-Bălcești și Huedin-Zimboru.

c) Pentru repararea podului No. 13 pe drumul vicinal Valea-Drăganului.

Pe ziua de 27 August 1930:

a) Reconstruirea podurilor No. 70 și 72 pe șoseaua Huedin-Zimboru.

b) Repararea podului No. 75 pe șoseaua județeană Huedin-Bălcești.

c) Construirea unei deschideri pentru podul No. 6 pe drumul vicinal Vlah-Vălișoara.

Planurile, devizele și caetele de sarcini se pot vedea la serviciul tehnic al județului.

Licitațiile se țin în palatul județului camera 42 în fața comisiunii de licitații.

Cluj, la 7 August 1930.

1964 Șeful serv. econ. (Indescifrabil)

Ziua roșie.

1 August — ziua roșie — marchează în svârcolirile bizare ale comuniștilor din întreaga Europa, o crâncenă înfrângere. Dar mai ales la noi în România, exagerarea doctrinei lui Karl Marx s'a dovedit cu totul derădăcinată și inoportună. Celebra zi roșie în care se credea că va curge sânge de capitaliști și se va arboră pe fruntea omenirii steagul bolșevic, s'a consumat la noi într'o liniște impresionantă și desigur dureroasă pentru năvălașii agenți ai Moscovei. Acest lucru trebuie suficient subliniat pentru că el închide o deosebită semnificație pentru configurația politicii interne a țării noastre.

Unii gălăgioși și interesați au afirmat și inconștient mai afirmă că în România există un *curent bolșevic*. Centrul acestor necontrolate și perverse campanii îl formează presa și cluburile partidului liberal. Ce urmăresc liberalii acum în opoziție prin acesta?

Pro primo: discreditarea și înfățișarea guvernului într'o postură de slăbănog, incapabil de a face față situației.

Pro secundo: concluzia simplistă a d-lui Vintilă Pocăitil că „pentru apărarea intereselor superioare ale statului partidul liberal pretinde puterea”.

Ce urmăreau liberalii când erau la guvern prin afirmarea că în țară există un *curent bolșevic*? Luarea de măsuri excepționale (cenzură, stare de asediu etc.), prin care căutau să sugrume efervescența campaniei a opoziției național-tărăniste, care în adunări populare extraordinare cerea *intrarea în legalitate*.

Prin teroare, măsuri excepționale și alte corolare ale metodelor liberale, partidul brătienilor a reușit să se mențină ani de-a rândul în rândul întâiu al diriguirii statului român, până ce în ziua de 8 Iunie 1930 cărmida lui 4 Ianuarie le-a căzut în moalele capului.

Liberalii au viețuit prin *mistificarea* realităților. Ei au făcut și din chestiunea comunistă un obiectiv de rașinoasă mistificare. Au afirmat din motivele pe cari le-am arătat — că în România există un *curent bolșevic*. Aceasta mirasmă s'a dovedit de trei ori mincinoasă.

Intâi: 1 August — ziua roșie — ne-a arătat că bolșevismul la noi e incapabil chiar de o serioasă demonstrație de stradă.

Doi: la alegerile *absolut libere* din 12 Decembrie 1928, comuniștii n'au putut trimite un singur reprezentant în parlament neobținând nici cele 2 procente minimale pe țară.

Trei: motive de ordin etnic și istoric.

Un rădăcinat instinct de conservare svăcnește în arterele nației noastre, care i-a împiedecat curiozitatea de a se juca cu focul și a cochetă cu aventura. Un spirit de sănătoasă tradiție, care a purtat totdeauna pașii acestui neam pe drumuri sigure, oprindu-l de a merge pe poteci necunoscute. De aceea doctrinele sociale incerte și exotice ca marxismul, comunismul și alte improvizații de zăpăceală internațională, la noi n'au prins și nici nu vor prinde curând. Ținându-ne într'o linie de strictă obiectivitate vom condece totuși că în România dacă nu putem vorbi de un *curent bolșevic*, putem constata diversi *agenți comunisti*, plătiți gras din bugetul Internaționalei III.

Acestea scăzături morale certate cu paragrafii penali se îndeletnicesc — în clipa unei ocupații serioase — cu fluturarea ațățătoare a flamurei roșii înaintea ochilor multmării, deobicei *muncitorimei* din fabricii străine de neamul nostru. Așa se și explică faptul că, comunismul prinde rădăcini îndeobște la orașe.

Iată dar purul adevăr: În România nu există un *curent bolșevic*, ci numai câțiva agenți comunisti, ușor de stărpit.

Sub liberali era musai să fie co-

munști, căci altfel prin ce ar fi putut fi justificate măsurile de teroare din Valea Jiului și din toate alegerile electorale?

Trebuiau inventați de oriunde, dar comuniștii *trebuiau să existe* pentru ca dictatura odioasă a partidului liberal să fi putut fi cătuși de puțin justificată.

EMIL TELEACU.

Conferința dela Sinaia.

Deși a trecut o săptămână, decând delegații celor două state agrare vecine România și Jugoslavia au părăsit Sinaia, încheind lucrările, totuși presa continuă comentariile, acestei conferințe.

Intr'adevăr rezultatele practice importante, la cari au ajuns delegații jugoslavi și români, participanți la conferința agrară dela Sinaia, justifică viul interes, pe care-l acordă presa. În special presa străină, face diferite considerente, analizând situația economică ce s'ar crea prin acordul încheiat și cele în curs de încheiere, neuitând însă bine înțelesul nici de elementul politic pe care-l scrutăză minuțios, țesând și un văl străvezii de intrigă pe care încearcă să-l plaseze în armonia Micei Înțelegeri.

Ziarele serioase și bine informate însă, se preocupă cu toată gravitatea de importanta problemă elaborată în conferința dela Sinaia, precum și de rezultatele ei practice, cari vor avea menirea să modifice în bună parte structura economică a Europei. De aci și atenția ce se acordă lucrărilor dela Sinaia.

Se știe, că încă la conferința din iarnă dela Geneva, ministerul nostru d. Virgil Madgearu, a elaborat ideea unui bloc al statelor agrare — în special celor din sud-estul Europei — pentru refacerea economică a țărilor producătoare de cereală.

Aceasta se vedea cu atât mai necesar, cu cât producția desorganizată și de slabă calitate a statelor agrare europene, era concurată de cerealele americane, cari au pus stăpânire pe

debușeurile din Europa. În plus Sovietele rusești, urmăresc sistematic, dezorganizarea producției europene, prin furnizările ce le fac, vânzând chiar sub prețul de cost, cu scopul vădit de a face dependentă această piață de voința lor.

Deci o acțiune energică și serioasă din partea statelor agrare în primul rând, era un imperativ categoric. Și după diferite întrevederi în acest sens a negocierilor autorizate, a urmat, consfătuirea dela București a delegaților româno-ungaro-jugoslavi, pentru a acestei să-i urmeze conferința dela Sinaia. Rezultatele practice importante la cari s'a ajuns, au umplut de optimism toate cercurile interesate, cari văd în acestea un gigantic pas spre rezolvarea actualiei crize. Formarea blocului agrar dunăreană va avea darul de a-și organiza producția, ridicând-o atât calitativ cât și cantitativ și de a pune stăpânire, pe debușeurile deschise în statele industriale vecine. Acordul vamal și în special uniunea vamală spre care tind cele două state participante la conferința dela Sinaia, vor constitui un puternic remediu contra crizei, și o serioasă concurență cerealelor străine, cari își găsesc debușeu în Europa. Prin formarea blocului agrar româno-ungaro-jugoslav, căruia să proceadă să i-se răspundă printr'unul industrial germano-austro-cesoslavac, rezultă o compensație reciprocă, urmând să se desființeze convențiile comerciale existente, înlocuindu-le cu tariful vamal preferențial.

Apoi o uniune vamală între cele două blocuri, va asigura debușeurile reciproce pentru fiecărui grup, ferindu-le de fluctuațiuni surprinzătoare, și garantând o dezvoltare sănătoasă. Desigur că acestor grupuri se vor putea alătura și alte state cu interese comune, urmând astfel o armonizare în producția și consumația europeană și formând un puternic și trainic pas spre federalizarea statelor europene. Legătura strânsă economică formată pe aceasta cale, va facilita o înțelegere tot mai sinceră și mai puternică și pe terenul politic.

Iată deci în scurt, conferința dela Sinaia, prevestitoare de fapte mari. Rămâne ca acordul stabilit să se întărească și fiecare țară în parte să-și organizeze serios propriile produse, pentru a putea concura eficace produsele agricole transoceanice de o calitate, incontestabil superioară.

Dr. M. MARINA.

Paradisul bolșevic

de I. MARTALOGU.

VI.

Uzinele înființate sunt societăți statificate și formează un corp aparte cu administrație independentă, așa numitul „Trust”. Dacă uzina este viabilă, se încadrează societăților cu producție similară, în sensul trustificării orizontale, cari sunt organizate pe întreaga țară sau cel puțin pe provincii în adevăratul „Trust”. În timpul din urmă pătrunde tot mai mult ideea că aceste *trusturi orizontale* ar trebui dezvoltate în *sens vertical*, ca întreaga scală de producție, dela materia primă până la produsul final negociabil, să fie concentrată sub egida unui singur *trust central*. *Trustul oțelului*, de ex., cuprinde întreaga producție de fier și oțel a Rusiei și s'a născut din contopirea singuratecelor trusturi provinciale. Deasemenea „*Trustul pământimic*”.

Iată dovada cea mai eclatantă că *bolșevismul a capitulat în fața metodelor de producție și gospodărie capitaliste*, pe cari le-a preluat în întregime. Și din centralizarea excesivă a acestor trusturi a răsărit biurocrațizarea întregii vieți de stat.

Desfacerea produselor se face prin *sindicat*, cari furnizează cooperativelor de consum urbane și rurale, răspândite în întreaga țară. *Comerțul liber particular și speculațiunea sunt practic desființate și deci con-*

sumatorul vrând nevrând trebuie să se adreseze cooperativei.

Primul punct din programul de industrializare își propune să dezvolte înainte de toate *industria grea*, în așa măsură ca să poată satisface necesităților interne ale țării. După ceea ce va urma *industria finisării*. Cărbunele, fierul, petrolul, forțele hidraulice, calciul, fosforul și azotul ocupă primul loc în producția materiilor prime.

Toate puterile din stat sunt puse în serviciul realizării planului economic. Se pretinde din partea oficiilor centrale cu o energie uimitoare augmentarea producției și exploatarea noilor izvoare de materii prime.

Profesorul Granigg compară orașele și satele cu'n fel de vacuum, care vrea să absoarbă mărfuri, fără ca acestea să existe în cantități suficiente. Deci producția indigenă (rusă) nu poate să satisfacă nici pe de parte necesitățile și așa reduse (standardul vieții micșorat), iar de importat nu se importă mărfurile decât în cantități infime, pentru că nu permite balanța de plăți, valutele forte fiind utilizate pentru cumpărarea produselor străine, ce servesc la înzestrarea industrială. Ba mai mult chiar, populația este privată, după cum am mai arătat, și de articolele de prima necesitate, produse în țară dar destinate exportului. De fapt,

rușii nu plătesc decât cu mărfuri de export.

Față în față cu bogăția țării stă însă un mare dușman: *distanțele uriașe între centrele de producție și consumație și între izvoarele de materii prime*, a căror exploatare mai este stânjenită și de lipsa căilor de comunicații, de trenuri, șosele, fluviile fiind navigabile numai din Mai până în Octombrie. Vă închipuiți ce distanțe enorme trebuie să parcurgă mărfurile de export!

Monopolul comerțului se dovedește a fi un factor puternic care determină standardul vieții populației, până în cele mai intime detalii, prin reglementarea cantității și calității produselor puse la dispoziția acestei populații. Așa se exportă toate pieile de valoare, ouă, unt, zahăr, cereale, deși e mare lipsă în interior. La fel se gătește importul articolelor de lux: cafeaua, articolele de cosmetică etc. Consumația mai este limitată și prin bonuri de alimente, rămășițe din gospodăria războiului mondial. Deficitul actual în ingineri se evaluează la 50.000. Străinii nu pot fi chemați în număr suficient pentru a umple acest gol, din cauza difi-cultăților valutare, ei având voe să trimită în străinătate numai 50 % din salarii.

Această criză de personal tehnic Sovietele vor să o înlăture prin *subvenționarea studenților și prin prematură lor specializare*. Un student primește lunar 150 ruble și locuință aproape gratuit. *Totuși, oricine își poate închipui că acest sistem trebuie să dea greș și la nici un caz nu va putea atinge scopul dorit. Mai ales că băeții intelectualilor înainte de toate trebuie să se proletarizeze, și chiar atunci numărul acelor cari pot îmbrățișa cariere intelectuale este extrem de mic, fiind limitate de autorități și de puternicii zilei.*

O parte a inginerilor din serviciul sovietic vede în sistemul economic-sovietic un experiment gigantic, la care colaborează cu trup cu suflet. Alții nu pot să uite trecutul, a cărui înviere o așteaptă. Deci, unii lucrează din convingere, ca adepți ai regimului de astăzi, alții iarăși sunt ostili și saboteuri, sau în cel mai bun caz neutri.

Diferențiera aceasta de sentimente politice a atras după sine o supraveghere reciprocă a convingerilor și acțiunilor și produce o atmosferă de neîncredere și de nervozitate, care stânjeneste bunul mers al agendelor. De aci declinarea foricării răspunderi, de aici lipsa de inițiativă și frica de sancțiuni.

Totul se încredințează comisiunilor de anchetă! Nici o decizie individuală. *Procese verbale și descriminările complicate și de lungă durată, constituie un fel de control excesiv, care omorâ progresul rapid.*

Acest efect se mai intensifică și prin supraorganizare și continuile reorganizări și neconținentele schimbări în personalul de conducere.

Cu toate lipsurile semnalate în articolele precedente de cari suferă economia bolșevică, dar pe cari conducătorii caută să le elimine cu o tenacitate și voință de realizare fără seamăn, nu trebuie trecute cu vederea imensele resurse de materii prime ale „gigantului economic” dela răsărit, a cărui bogății naturale rivalizează cu cele ale Statelor Unite.

Măsurile pentru reorganizarea administrației industriale, împărțirea nouă a Rusiei în regiuni economice, introducerea anului de lucru continuativ și reorganizarea comerțului extern sunt menite să realizeze cu începere dela 1 Octomvrie 1928 *planul economic pe 5 ani*. Să examinăm mai de aproape acest plan, izvorât mai mult din neceități economice decât politice.

În primul rând se va forța în mod extraordinar industrializarea Rusiei, *contând cu o urcare a producției de 20—25 % anual*. Treptat cu urcarea producției se urmărește și *augmentarea productivității muncii cu rotund 110 %*, a salariilor cu 60 %, iar

— Continuare în pag. 4 —

Politica românească la orașe

Nu mai e un secret pentru nimeni: o știe toată lumea că ea a dat faliment în mâinile tuturor partidelor noastre politice. Fiecare partid politic, a avut o cheie miraculoasă pentru zăvorul fermecat ce închidea ermetic și pe mai departe stăpânirea tradițională a vieții publice la orașe a elementului, majoritar până mai eri, minoritar azi în țară la noi. Toți forțau zăvorul ruginit, inert și refractar la orice intenție de uniformizare a vieții dela orașe cu viața din restul țării, dar să o spunem sincer: nici unii n'au reușit. N'am reușit nici chiar noi național-țărăniștii să întărim puterea românească la orașe, deși am dat dovadă de cea mai bună intenție și deși am fost cei mai superiori în concepții și înțelegători în realitate. N'am reușit, nu pentru că programul nostru nu ar fi fost cel mai bun și cel mai drept. Nu! ci pentru că elementul neromânesc a confundat voia intențiunile noastre.

Elementul neromânesc din țară, adunat în furnicare puternice în blocuri solide la orașe, a abuzat de generozitatea și spiritul larg al partidului nostru indeosebi. Suntem însă noi oare obligați a ne preta la confuzia voită, a aprecierilor lor? Evident că nu!

Partidul național-țărănesc, care și în cursul celor zece ani de opoziție a avut posibilitate — și s'a și servit de ea — spre a studia problemele specifice ale minoritarilor, a venit la guvern cu cel mai larg program pentru ei. L-a pus în aplicare fără nici o speculație. L-a lăsat liberi, în sensul cel mai constituțional al cuvântului, dar ei au deraiat în scurtă vreme pe linia moartă a unei atitudini de trufie ofensătoare pentru nația, care a adus jertfa celor mai buni ai săi, secolii de-a rândul pentru a fi stăpân pe aceste plaiuri. Generos, cum e firea românului el n'a întronat nici un moment dictatura elementului majoritar, cu ignorarea completă a celui minoritar, deși o putea face, chiar cu riscul unei ipotetice încălțări internaționale, la care, România o știa bine, nu s'ar fi pretat în realitate nici un stat ostentat de războiul din urmă. Ei! Românul a fost cavalier și a dat să înțeleagă elementului neromânesc că, dacă odată nu-i poate considera de frați, înțelege a-i considera de confrăți și trata în consecință.

Deși tineri și expansivi, noi am observat calmi scurgerea evenimentelor în relațiunea româno-minoritară din țară și nu ne-am pripit a avansa păreri și convingeri care să nu fi avut cel puțin duritatea granitului.

Azi însă, după ce am văzut cum înțelege minoritarii — și indeosebi cum înțelege maghiarimea — să onoreze concepția generoasă, cavalerescă și superioară a partidului dela guvern, noi suntem de părerea că partidul actual-minte la guvern și care acolo s'a dovedit vrednic de mândru epitet de: guvern al acțiunilor curajoase. Trebuie să inaugureze numai decât o politică nouă față de minoritari. Partidul nostru trebuie să introducă corectivul dictat de atitudinea și aprecierea refractară a minoritarilor. Partidul nostru trebuie să trezească la realitate pe visătorii și îndrăzneții minoritarilor, forțându-i să vază, că noi admitem bucuroși colaborarea, *nici la un caz însă și sub nici o împrejurare dictatura elementului neromânesc în țara românească*, cum o vor aceasta să o realizeze unii și alții ici și colea.

Nu e în firea noastră să proiectăm filmele actualității pe ecranul mobil al unor irealități și abstracții, dar nici nu ni-e în tradiție a spune alb, când vedem negru. Și indeosebi, ca și în cazul de față când vedem negru de tot.

Politica românească la orașe, mâine chiar, trebuie să fie cu totul alta, ca și cea de ieri.

Minoritarii ne-au forțat, noi nu putem decât să răspundem.

Decamdată, în coloanele acestei tribune a convingerilor noastre.

Convențiunea anglo-română a fost semnată

— Importanțele declarații ale dlui deputat V. V. Tilea, șeful delegației române —

Londra, 7. — Convențiunea comercială anglo-română a fost semnată din partea Angliei de d. William Graham, ministrul comerțului, prezenți fiind d-nii Van Sittart, subsecretar permanent la Foreign Office, Fountain, președintele delegației engleze și Warner, șeful secțiunii tratatelor. Din partea României a semnat d. deputat V. Tilea, prezenți fiind ministrul plenipotențiar, d. Laptew, și d-nii Constantinescu, Buzdugan și Hillard.

După semnarea a urmat un schimb de mulțumiri și cuvinte călduroase între d-nii Graham și Tilea.

D. deputat Tilea, primind pe corespondentul agenției „Rador“, imediat după semnarea convenției, i-a declarat: „Cred că delegația română a prestat o muncă bună. Activitatea noastră a dat rezultate atât de satisfăcătoare fiindcă ne-am bucurat de colaborarea cordială a delegației engleze și a șefilor diferitelor departamente. Această convenție asigură calea unei mai strânse colaborări economice cu Anglia.

„Cât privește România, este primul tratat în care textul românesc este autentic. Tratatul acesta ne asigură interesele și pentru cazul când Anglia ar trece la o politică vamală protecționistă. Deasemenea, aderarea dominiunilor este condiționată de eventuale acorduri tarifare speciale.

„Aderarea Palestinei, unde avem interes însemnat, va fi precedată de un acord special, în curs de negociere.

„Tratatul prevede că comerțianții români beneficiază în Anglia de tratamentul național în privința taxelor.

„Paralel cu încheierea convenției, s'au început discutiunile unor proiecte pentru desfacerea sporită a produselor noastre agricole și petrolifere în Anglia.

Intr'un interviu acordat corespondentului diplomatic al ziarului „Daily Telegraph“, d. V. Tilea declară că tratatul comercial anglo-român oferă comerțianților britanici numeroase și diferite posibilități de a-și plas produsele în România.

D. Tilea a adus călduroase omagii membrilor delegației britanice pentru spiritul de cooperare de care au dat dovadă.

„Daily Telegraph“ scrie că în cercurile diplomatice din Londra se consideră că tratatul anglo-român prezintă și o mare importanță politică. Cooperarea britanică, de ordin financiar și industrial, în renovarea tehnicii, în extinderea lucrărilor de utilitate publică și la dezvoltarea resurselor naturale, va ajuta România să învingă actuala criză economică. Îndreptarea situației economice, scrie

„Daily Telegraph“, din cercurile diplomatice, va garanta o politică de stabilitate și va întări și siguranța externă, care e importantă pentru toată lumea, deoarece, prin așezarea ei geografică, România prezintă o barieră naturală împotriva rusești către Strămtori.

Paradisul bolșevic

(Urmare din pagina 3-a).

pe de altă parte diminuarea materiei combustibile utilizate cu 30%, o economie de 25% la materiile prime agricole și industriale, prin ceea ce se speră reducerea prețului de cost a produselor industriale cu 30—35%.

Desideratul conducerii bolșevice ne dă o imagină complexă a situației deplorabile în care se găsește economia națională a Rusiei sovietice. E un fel de autoportret, o crudă și impresionantă recunoaștere a realității triste.

Prin acest plan, Sovietele recunosc: că intenzitatea muncii e sub toată critică, că munca este desorganizată (ziua de lucru era utilizată în anul 1926 numai în proporție de 50%); că muncitorii primesc salarii de mizerie — cu 60% mai puțin decât în Statele burgheze, — că se face risipă criminală cu combustibilele, materiile prime, etc., din care cauză cheltuielile de producție sunt 30—35% mai urcate decât în alte țări industriale.

Așa trebuie citit și tălmăcit planul industrial, ce urmează a se realiza în decurs de 5 ani (1/X. 1928—1/X. 1933).

Iată câteva puncte din acest plan programatic: Investiții edilitare 60 miliarde ruble (de patru ori suma investită în intervalul 1924—1928), dintre cari cele mai importante sunt:

1. Construirea uriașei uzine hidro-electrice lângă Dnjepr, pe lângă regularea fluviului, crearea de uzine siderurgice și amenajamente de irigație.

2. Realizarea liniei ferate sibero-turcestane în lungime de 14.000 km.

3. Canalul Volga-Bon.

4. Construirea uzinei siderurgice Magnitogorsk, bazată pe minereurile de fier din Ural și cărbunele Siberiei de est.

Producția unor materii ce ne interesează pe noi vor să o urce după cum urmează:

	unitatea	1927/1928	1932/1933
Lemne	mil. m ³	50	59
Cărbune	„ tone	35	71
Nafta	„ „	11	20
Nafta combustibilă	„ „	8	12
Ciment	butoaie	12	37
Asbest	1000 tone	36	150
Lemne de construcție	mil. m ³	12	38

Urcarea exportului va trebui să fie 112%, iar a importului 90%. Se urmărește deci ca balanța comerțului extern să se soldeze cu un activ de 22%. Exportul produselor industriale și minere va trebui să se majoreze în cei cinci ani cu 165%. Se pune mare pond pe intensificarea exportului de naftă. Din necesitățile Europei de vest (18 mil. tone) 13% se importă din Rusia. Se calculează cu o majorare a exportului de țitei de 5.000.000 tone în anul 1932—33. Tot așa în exportul lemnului, deși creșterea puterii mondiale de consumație în acest articol se evaluează numai la 1,5% anual, în vreme ce la produsele petrolifere s'a înregistrat în ultimii ani în medie 10%.

Articuli important mai sunt minereurile de mangan, Rusia furnizând înainte de război 50% din necesitățile pieții mondiale. Bolșevicii secontează, bazați pe o urcare a producției de oțel cu 5% pro an și a consumației de minereuri de mangan de 1 și jum. % din această cantitate, deci a necesităților mondiale în 5 ani de circa 30%, o majorare a producției de minereuri de mangan dela 1 milion 230.000 tone în anul 1928—29 la 2.290.000 tone 1932—33.

Ce sforțări uriașe și sacrificii materiale fără pereche fac Rușii se poate deduce și din salariile fantastice ce le plătesc experților streini. Adesea se plăteau 1500 dolari lunar inginerului expert. Pentru proiecte se plăteau câte 20—50.000 ruble.

Planul economic pe 5 ani este și

îndrăzneț și naiv. Se vede aceasta și din cifrele experimentale, care ne arată că față de proiectata majorare de 20—25% a producției anuale roșesti, augmentarea naturală a circulației comerțului mondial și a producției mondiale a materiilor principale se cifrează ia 3—5% anual, ceea ce după Dr. Hans Barth (vezi A. E. G. Nachrichten, No. 5, pagina 30), corespunde creșterii populației de pe globul terestru.

Totuși, datorită statelor civilizate și cărorora le repugnă sistemul și experimentul bolșevic au datorită să vegheze și să creeze frontul unic, solidaritatea atât de necesară în cruciada ce trebuie întreprinsă față de imperialismul sovietic, față de bolșevismul revoluționar și pregătitor de dezastre mondiale.

I. MARTALOGU

Senilitate

Recenta ieșire scandalosă a proaspătului mareșal Averescu, a avut darul să revoltă întreaga opinie publică românească.

Bătrânul domn, văzând că șansele venirii sale la putere scad pe zi ce trece, și mai ales că Ardealul, nu vrea cu nici un preț să se închine stelei apuse a craiului, s'a hotărât să împartă pur și simplu țara în două: dezrobitori și dezrobiți. Adică, vechiul Regat și provinciile unite. Și pentru ca să aibă vreo urmărire această năstrușnică clasificare, a hotărât: dezrobitorii trebuie să guverneze, iar dezrobiții se fie guvernați. Deci nici un ardelean, bucovinean, sau basarabean, nu poate să ia parte la conducerea destinului României-Mari, ei fiind dezrobiți. Și cum liberalii și-au mâncat speranța unei guvernări, ca țiganii biserică, iar partidul național-țărănesc fiind compus din cetățeni ai tuturor provinciilor României întregite — deci și din dezrobiți, — nu poate să guverneze. Rămâne singurul partid, care nu numără aderenți în noile provincii, al său, deci iată-l venind la putere.

Socoteala strategică n'avem ce zice... Atâta doar că-i cam idioată!... Trecând pe lângă efectul dezolat ce l'a produs această „cugetare“ a „omului politic“ Alexandru Averescu și peste rușinea cu care comentează partizanii său formidabila bocă, trebuie să-i reducem „gândirea“ la importanța ei. Cercetând cauzele comiterii acestei prostii, vom vedea că nu e cazul să ne revoltăm. Desigur, dacă — cel ce a insultat provinciile unite cu Patria-Mamă, ca pe niște raiele cucerite și menite să satisfacă mendrele și poftelile venale ale „dezrobitorilor“, ar fi în deplinătatea facultăților mintale, am putea să ne revoltăm și să-i cerem socoteală. Dar întrucât noi am mai spus-o în coloanele acestui ziar, că moșneagul a intrat în mintea copiilor, și noua d-sale „cugetare“ nu face decât să ne confirme, nu dăm mare importanța spuselor sale. Proaspătul mareșal are o vârstă destul de înaintată, așa că i-se permit astfel de ieșiri. Noi compătzim doar, pe bieții ardeleni — puțini câți sunt — cari s'au înrolat în tabăra moșneagului, fie chiar atrași de mirosul fripturii. Ei cum să împacă eu rolul de plătoriti de tribut special al dezrobiților într'o țară unde toate libertățile sunt egal garantate pentru toți cetățenii? Era de așteptat senilitatea moșneagului. De aceea noi credem, că el nu mai poartă vina faptelor sale. Recunoaștem că o mare greșală are guvernul și chiar M. S. Regele, cari în loc să-i asigure un azil moșneagului, unde să-și odihnească oasele îmbătrânite, jucându-se cu soldați de carton, l'au făcut mareșal, dându-i în bold pentru naui zburciumări. Dealtcum nu-i încă prea târziu.

M. L.

Redactor responsabil:

Dr. A. T. MUREȘAN